

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok IV.

WARSZAWA, DNIA 31 SIERPNIA 1927 R.

Nr. 16.

TREŚĆ:

Unieważnione akcje Banku Polskiego	str. 145	Prawidłowe unieważnianie kuponów dywidendowych od akcji Banku Polskiego	str. 147
Wykazy odsyłanych walut i złota	145	Rola złota jako podstawy walutowej	147
Opatrywanie weksli, płatnych w Gdańsku, prawidłowym indosem	145	Bilans handlowy Polski w lipcu 1927 r.	151
Przewóz gotówki przez obszar W. M. Gdańska	146	Kursy polskich pożyczek państwowych na giełdzie w No- wym Jorku od czerwca 1926 r. do lipca 1927 r.	152
Prawidłowa treść depeszy, zawiadamiającej o przybyciu Komisji Rewizyjnej	146	Obieg pieniężny, kredyt dyskontowy i pokrycie kruszcowe biletów Banku Polskiego	152
Nieopatrywanie niewymienionych uszkodzonych biletów ban- kowych oraz państwowych stemplem „Bez wartości”	146	Urzędowa stopa dyskontowa w poszczególnych państwach	153
Realizacja znaczniejszych ilości kuponów i wylosowanych obligacji 10% pożyczki kolejowej w kasach skarbowych	146	Dokumenty inkasowe przyjęte i zainkasowane od 1-go stycznia do 30-go czerwca 1927 r.	154

Unieważnione akcje Banku Polskiego.

(Dział I Spisu Okólników).

Numer kolejny	Imię i nazwisko pierwszego akcjonariusza	Odcinków		Numery akcji
		sztuk	po akcji	
209.	Józef Dangel	1	1	12748

Wykazy odsyłanych walut i złota.

(Dział XII Spisu Okólników).

Niektóre Oddziały interpretują niewłaściwie postanowienie Okólnika Nr. 68 z 3 sierpnia 1927 r., dotyczące odsyłania jednego egzemplarza wykazu (form. Nr. 264 lub 265) do Oddziału, który otrzymuje przesłane mu waluty obce, względnie złoto. Wyjaśnia się przeto, że pod nazwą „Oddział” należy rozumieć oprócz Oddziałów prowincjonalnych również Oddział Główny. Przy wysyłce zatem walut do Wydziału Walutowego Oddziału Głównego ma być jeden egzemplarz wspomnianego wykazu przesyłany do rzeczonoego Wydziału, natomiast w razie odsyłki złota do Warszawy, winien być odnośny wykaz (form. Nr. 265) kierowany do Skarbcza Emisyjnego. O ile byłyby waluty lub złoto odsyłane do któregośkolwiek z Oddziałów lub Polskiej Kasy Rządowej w Gdańsku, należy tam przesłać właściwy wykaz.

Opatrywanie weksli, płatnych w Gdańsku, prawidłowym indosem.

(Dział IV Spisu Okólników).

Polska Kasa Rządowa w Gdańsku otrzymuje z Oddziałów weksle, opatrzone indosem, podobnie jak przy wekslach zamiejscowych, skutkiem czego zmuszona jest zwracać je jako z błędem formalnym. Ponieważ Kasa ta znajduje się na obszarze Wolnego Miasta Gdańska, a zatem za granicą terytorjalną Państwa i nie może być uważana za Oddział Banku, weksle płatne w Gdańsku muszą być indosowane ściśle według wymagań prawa wekslowego.

Przypomina się przeto treść Zarządzenia Centralnej Księgowości Nr. 6 z 21 sierpnia 1924 r., w którym polecono umieszczać na zdyskontowanych wekslach, płatnych w Gdańsku, przed podpisem podawcy najpierw indos na rzecz Oddziału dyskontującego, a poniżej dopiero indos tego Oddziału na rzecz Polskiej Kasy Rządowej.

Przewóz gotówki przez obszar W. M. Gdańska.

(Dział XII Spisu Okólników).

Pismem z 11 maja 1927 r. Nr. DOP/3289/I zezwoliło Ministerstwo Skarbu na przewóz przez obszar W. M. Gdańska dowolnych kwot gotówkowych po okazaniu biletu kolejowego, wykupionego do jednej ze stacji na terytorjum polskim. Zarządzenie to odwołuje Ministerstwo Skarbu z dniem 1 września 1927 r., przywracając jednocześnie stan, przewidziany rozporządzeniem Ministra Skarbu z 15 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 482), w myśl którego można przewieźć bez specjalnego zezwolenia przez wymieniony obszar gotówkę w równowartości, nieprzekraczającej 250 złotych w złocie.

W związku z powyższem unieważnia się odnośną notatkę, umieszczoną w Wiadomościach Banku Polskiego Nr. 9 z 14 maja 1927 r., str. 83.

Prawidłowa treść depeszy, zawiadamiającej o przybyciu Komisji Rewizyjnej.

(Dział I Spisu Okólników).

Zgodnie z obowiązującymi przepisami o organizacji kasy i jej kontroli (§ 12), winny Oddziały zawiadamiać Dyрекcję Banku telegraficznie o rozpoczęciu czynności przez Komisję Rewizyjną. Ponieważ tego rodzaju depesze redagowane są w najróżnorodniejszy sposób, zwraca się uwagę, że prawidłowa treść jej winna być następująca:

„Bankpolski — Warszawa — rewizja rozpoczęta — Oddział”.

Depesze należy nadawać bezpośrednio po przybyciu Komisji do Oddziału i okazaniu przez przewodniczącego upoważnienia Naczelnego Dyrektora Banku do przeprowadzenia rewizji. Data, umieszczona przez urząd pocztowo-telegraficzny w depeszy, wskazuje dzień zgłoszenia się Komisji w Oddziale.

Nieopatrywanie niewymienionych uszkodzonych biletów bankowych oraz państwowych stemplem „Bez wartości”.

(Dział XIII Spisu Okólników).

W myśl Okólnika Nr. 102 z 12 listopada 1924 r. z uwzględnieniem treści notatki w Wiadomościach Banku Polskiego Nr. 2 z 31 stycznia 1925 r., str. 16, mają Oddziały przysyłać do Skarbcza Emisyjnego uszkodzone bilety bankowe i państwowe, których nie mogą samodzielnie wymienić z powodu braku warunków, odpowiadających przepisom o wymianie. Zdarza się przytem często, że — w wypadku, kiedy klient nie zgadza się na przesłanie uszkodzonego biletu do Skarbcza Emisyjnego — Oddział zwraca go, umieszczając stempel „Bez wartości”. Ponieważ tego rodzaju postępowanie wywołuje u klientów niezadowolenie i reklamacje, należy go zaniechać i zwracać niewymienione uszkodzone bilety bez opatrywania jakimikolwiek adnotacjami. Powyższemi wskazówkami winny Oddziały kierować się również w stosunku do kas skarbowych, urzędów pocztowych i innych instytucji państwowych.

Realizacja znaczniejszych ilości kuponów i wylosowanych obligacji 10% pożyczki kolejowej w kasach skarbowych.

(Dział VII i IX Spisu Okólników).

Realizację kuponów oraz umorzonych obligacji 10% pożyczki kolejowej skuteczniąją — zgodnie z rozporządzeniem Ministra Skarbu z 19 stycznia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 8 z 25 stycznia 1924 r., poz. 83) — Centralna Kasa Państwowa, kasy skarbowe, Poczta Kasa Oszczędności i Oddziały Banku Polskiego.

Jakkolwiek Bank — w myśl powyższego — załatwia te operacje, to jednak w razie przedstawienia większych ilości (kilkaset sztuk) kuponów lub wylosowanych obligacji, wskazanem jest kierować klientów do kas skarbowych, które zostały upoważnione na podstawie pisma Ministerstwa Skarbu z 4 sierpnia 1927 r. L. DK 2520/WAK do uproszczonego postępowania przy ich realizacji. Polega ono

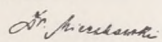
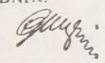
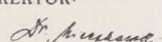
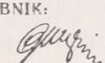
na tem, że — o ile w jednym dniu zostanie zgłoszona przez jednego interesanta do realizacji większa ilość płatnych kuponów lub wylosowanych obligacji w paczkach po 100 sztuk, ułożonych w kolejności numerów emisyjnych — kasa skarbową może zanotować sumę wypłaconą, datę wypłaty i wysokość kursu na osobnej chorągiewce, dołączanej do każdego stu kuponów, albo wylosowanych obligacji, zamiast notowania tych szczegółów na każdym odcinku.

Dla Banku stanowiłoby to znaczną ulgę, ponieważ uniknęłoby się przez to kilkakrotnego przeliczania i sprawdzania umorzonych obligacji tak w Oddziałach jakoteż w Centralnej Księgowości oraz wysyłania pocztą.

Prawidłowe unieważnianie kuponów dywidendowych od akcji Banku Polskiego.

(Dział I Spisu Okólników).

Unieważnianie opłaconych kuponów dywidendowych od akcji Banku Polskiego dokonywane jest przez Oddziały — zgodnie z Okólnikiem Nr. 12 z 13 lutego 1925 r. — zapomocą dziurkowania, które uskuteczniane jest w różnych miejscach odcinka, częstokroć nawet na niezadrukowanych brzegach. W celu ujednolinitości sposobu unieważniania podaje się poniżej wzory kuponów, na których czarne punkty oznaczają miejsce do dziurkowania, jako najodpowiedniejsze i łatwo spostrzegalne przy kontroli.

2-gi KUPON OD AKCJI BANKU POLSKIEGO Nr. _____ 2 na otrzymanie dywidendy za rok 1925. NACZELNY DYREKTOR: SKARBNIK:
2-gi KUPON OD 2 AKCJI BANKU POLSKIEGO o r. _____ 2 do Nr. _____ na otrzymanie dywidendy za rok 1925. NACZELNY DYREKTOR: SKARBNIK:

Przy unieważnianiu należy posługiwać się maszyną do dziurkowania destruktyw a nie podręczną maszynką, używaną do akt.

Rola złota jako podstawy walutowej.

Przed wojną prawie wszystkie kraje, z donioślejszym wyjątkiem Chin i Indji brytyjskich, posiadały waluty oparte na złocie. Emisja banknotów i kredyty bankowe miały hamulec w wymaganiach polityki Gold Standard'u, t. j. utrzymania waluty na równi złota. Złoto było wyłącznym prawie pokryciem waluty i monetą obiegową. Jeżeli ceny w pewnych krajach miały tendencję zwyżkową, dla wyrównania bilansu płatniczego złoto odpływało zagranicę, stopa się podnosiła, kredyt się kurczył, a w konsekwencji ceny spadały. W ten sposób system oparty na swobodnym ruchu złota automatycznie działał niwelująco na poziom cen światowych. Pod panowaniem więc czynnej waluty złotej, ruchy złota między rynkami pieniężnymi świata wywierały modyfikujący wpływ na kursy, zmierzały do wyrównania stopy dyskontowej w różnych krajach i utrzymywały poziom cen krajowych przy równi światowej. Zmiany

w pokryciu kruszcem różnych centralnych banków były czułem oznakami zmian w stosunkach handlowych i kredytowych poszczególnych krajów. Ten automatyczny i precyzyjny aparat został zburzony przez wojnę i inflację powojenną.

Z chwilą wybuchu wojny państwa wojujące wstrzymywały wymianę biletów na złoto i starały się ściągnąć jaknajwiększą ilość złota z obiegu oraz zabezpieczyć go przed odpływem zagranicę. Jawią się zakazy bądź wywozu kruszców szlacheńnych, bądź posługiwania się monetami złotymi wewnątrz krajów. W Niemczech np. zorganizowano dobrowolne zbiórki kruszców szlacheńnych, które przyniosły tak wydatny rezultat, że zapas złota w Banku Rzeszy w ciągu wojny się podwoił. Wobec wycofywania złota, tezauryzacji monet szlacheńnych, a zwiększonych obrotów pieniężnych, niedosyt obiegu poczęły państwa zaspakajać emisją banknotów państwowych w drobnych odcinkach, już u wstępu wojny wkraczając na drogę inflacji. Najwięcej znamieniem w tej dziedzinie było wypuszczenie w Anglii biletów państwowych, t. zw. currency notes. Mimo drobnych odcinków po 1 i $1\frac{1}{2}$ £ emisja z biegiem czasu przekroczyła prawie dwukrotnie obieg banknotów Banku Angielskiego. Donioślejszymi były przesunięcia w zapasach złota. Na wzór frontu wojennego u obu grup państw walczących powstały fronty finansowe dla celów ochrony waluty i mobilizacji kredytów, które pociągają przelewy złota między państwami. Głębokie zwłaszcza przesunięcia złota przyniosła wymiana handlowa z krajami neutralnymi Europy i krajami pozaeuropejskimi. W konsekwencji zapasy złota poza Londynem zgromadziły się w krajach neutralnych, wywołując u nich hipertrofię złota i wyżkę cen. Główna fala złota europejskiego potoczyła się na zamówienia wojenne do Ameryki. Szczególna anemja złota dotknęła Europę środkową i wschodnią. Już uszczuplone podczas wojny zapasy złota Niemiec i Austro-Węgier na mocy traktatów pokojowych uległy bądź wypłacie w formie odszkodowań, bądź repartycji między państwa sukcesyjne. Potężna rosyjska rezerwa złota w wysokości około 800 milj. dolarów została podczas rewolucji rozprószona. W wyniku wojny i przewrotów zapasy złota Europy uległy dużemu uszczupleniu i odmiennemu rozmieszczeniu geograficznemu, co ilustruje poniższa tabelka w milj. dolarów ¹⁾:

Grupy krajów:	1913 r. ²⁾	1920 r. ⁴⁾
Kraje aljanckie ²⁾	2.139	1.744
„ neutralne ³⁾	273	1.010
„ pozostałej Europy .	2.390	386
Razem. . .	4.862	3.140

Wskutek przesunięć wojennych zapasy złota Europy, nie biorąc w rachubę złota stezauryzowanego u ludności, obniżyły się o przeszło $1\frac{1}{2}$ miljarda dolarów. Powtórę w rozmieszczeniu zapasów zaszły doniosłe zmiany. Kraje sojusznicze straciły stosunkowo drobną część swych rezerw. Kraje neutralne więcej niż potroiły swe zapasy. Natomiast kraje Europy środkowej i wschodniej nie utrzymały nawet szóstej części swych zapasów przedwojennych, a stąd w tej części Europy najgroźniej rozwinęła się choroba inflacji.

Restytucja przedwojennego systemu waluty złotej wbrew przywidzaniom dokonała się szybko, lecz z dużymi modyfikacjami. Wskutek przesunięcia się zapasów złota do Stanów Zjednoczonych, dysproporcji w podziale złota i spadku jego wartości, rola złota jako podstawy waluty musiała przybrać nowe formy. Formalnie kraje Europy powracają do waluty złotej, lecz ten na nowo remontowany system nie może funkcjonować na wzorach przedwojennych. Powrót bowiem do waluty złotej dokonuje się pod kątem oszczędności złota. Obieg monet złotych uznany został za zbytek zgodnie z zaleceniami Konferencji Genueskiej. Złoto zatrzymało wprawdzie rolę pośrednika obrotu międzynarodowego, lecz do tej funkcji używane jest z dużą rezerwą. Miejsce złota w obrotach międzynarodowych zajęły w szerokim zakresie dewizy. Ruchy złota nie posiadają zatem przedwojennej roli barometru sygnalizującego zmiany gospodarcze w poszczególnych krajach. Złoto schodzi do roli rezerw walutowych, mniejszych niż przed wojną i unieruchomionych w skarbcach banków emisyjnych. Stwierdza to rozpowszechnienie się po wojnie nowych typów waluty złotej.

¹⁾ Wirtschaft und Statistik Nr. 9/25.

²⁾ Anglja, Francja, Belgja, Włochy, Portugalja.

³⁾ Danja, Norwegja, Szwecja, Holandia, Hiszpanja, Szwajcarja.

⁴⁾ Z obiegiem.

Do klasycznego standardu złota, w którym bilety każdej chwili są wymienne na złoto, powróciły w Europie prawnie Szwecja, Holandia, a faktycznie Szwajcaria, a więc z czasu wojny kraje neutralne. Sumując do tych krajów europejskich ważniejsze kraje pozaeuropejskie, posiadające walutę złotą, t. j. Stany Zjednoczone, Kanadę, Afrykę Południową, częściowo Australję, w rzeczywistości klasyczny Goldstandard ma zastosowanie w niedużej stosunkowo części świata. Anglja powróciła do nowego typu waluty złotej, t. zw. Goldbulionstandard, w którym bilety są niewymienne, a parytet się utrzymuje przez sprzedaż sztab złota po kursie ustawowo określonym. Za przykładem Anglji poszły Danja i Indje. Niemcy i Finlandja wprowadziły alternatywną wymianę biletów na złoto, lub dewizy. Wreszcie w pozostałych krajach Europy rozwinął się trzeci typ waluty złotej, t. zw. Goldexchangestandard, w którym bilety są niewymienne, a parytet się utrzymuje przez sprzedaż dewiz na kraje o walucie złotej. W powrocie zatem walut europejskich do złota dają się zauważyć pewne dość chwiejne gradacje od Goldexchangestandardu, dość słabą nicią związane ze złotem, przez Goldbulionstandard, silniej personifikujący złoto do klasycznego wreszcie Goldstandardu. We wszystkich reformach waga i bicie monet złotych jest przewidywane, lecz odroczone w rzeczywistości do pomyślniejszej przyszłości. Podstawą jest ustalenie parytetu, wiążącego nowe waluty z funtem, dolarem i inną „mocną“ walutą. Powstają zatem surrogaty waluty złotej, naogół dość wadliwe, które przywracają w pewnej mierze automatyzm ruchu złota w obrotach międzynarodowych.

Datujący się od 1924 r. wysiłek Europy w kierunku powrotu do waluty złotej odbił się wybitnie na stabilizacji cen złota. Badając zmiany siły nabywczej złota dają się rozróżnić trzy okresy: 1) okres długiej tendencji zniżkowej do kwietnia 1920 r., kiedy na podstawie wskaźnika cen hurtowych Ameryki i Anglji siła nabywcza złota wynosiła zaledwie 40% siły z 1913 r., 2) okres od kwietnia 1920 r. do połowy 1921 r., kiedy wskutek deflacyjnej polityki Stanów siła nabywcza złota podnosi się do 65% poziomu przedwojennego, 3) okres współczesny, mniejszych już fluktuacji, przyczem zdolność nabywcza złota oscyluje około 60% poziomu przedwojennego. Jeszcze w 1924 r. cena złota za uncję wahała się na rynku londyńskim w ramach 10 sh, natomiast w 1925 r. te fluktuacje wynoszą już 3 sh, w 1926 r. zaledwie $1\frac{3}{4}$ d. Na tę stabilizację cen złota decydująco wpływa zwłaszcza powrót Anglji do waluty złotej. Pociąga to za sobą większe utrwalanie poziomu cen światowych, ku czemu zmierza polityka finansowa banków emisyjnych Stanów Zjednoczonych, Anglji i innych krajów. Usunięcie jednak hysterji cen dalekie jeszcze jest od urzeczywistnienia, gdy się uwzględni dysproporcję w podziale zapasów złota i pozostawanie produkcji złota w rękach prywatnych przedsiębiorców. Wolny arbitraż złota nie został w pełni przywrócony, działanie złotych punktów jest mało efektywne. Nad aparatem złotym świata ciążą zapasy Stanów Zjednoczonych, wynoszące 4,5 miliardów dolarów, a zatem blisko połowę złota monetarnego świata, ocenianego z końcem 1925 r. na 10 miliardów dolarów. Mimo dużych wysiłków Ameryki, widocznych w redakcji planu Dawesa i w udziale przy wszystkich reformach monetarnych, w rzeczywistości zapasy złota amerykańskiego bynajmniej nie szczupieją. Po pewnym odpływie złota, wywołanym przyjęciem planu Dawesa i sanacją walutową Europy na przełomie lat 1924/25, w ciągu lat 1926 i 1927 napływ złota do Ameryki trwanadal.

Można stwierdzić, że złoto Europy, które w czasie wojny i w okresie lat 1921/24 w dużej ilości odpłynęło do Ameryki, nie ma i nie może mieć, wobec kształtowania się wzajemnego bilansu płatniczego, wybitniejszej tendencji powrotu do dawnych właścicieli. Powtórę Stany coraz mniej ujawniają chęci zmniejszenia swych zapasów złota, podkreślając, że w porównaniu ze stanem przedwojennym podwoiły swój obieg pieniężny i strukturę kredytową. Nie odgrywają Stany przedwojennej roli Anglji, która jako główny wierzyciel świata ogromne ilości złota, jakimi rozporządzała z tytułu własnej produkcji i amortyzacji długów, rozdzielała wśród gospodarstwa światowego. Ameryka narazie magazynuje złoto nieproduktywnie. Przypuszczać należy, że wobec demonetyzacji srebra, a przejścia tak klasycznego kraju waluty srebnej jak Indje, ewentualnie Chin do waluty złotej, żółty kruszec przesunąć się będzie dalej nad brzegi Pacyfiku. Petryfikują się zmiany spowodowane wojną. Wskutek przesunięć wojennych udział Europy w zapasie złota obniżył się z 58,8% w 1913 r. do 32,2% w 1925 r., gdy udział Stanów podniósł się 19,1% do 44,5%, a reszty świata z 22,1% do 23,3%. Wprawdzie w 1926 r. zapasy złota Europy wzrosły o 6%, w szczególności Niemiec o 42%, lecz to wzmocnienie podstawy złotej dokonało się nie tyle z zapasów amerykańskich, ile za pośrednictwem rynku londyńskiego ze źródeł południowo-afrykańskich. W ciągu bowiem 1926 r. zapasy Stanów wzrosły o 2%. Dokonała się więc repartycja złota światowego i mimo wielu usiłowań nie ulega ona wybitniejszej zmianie, co może najlepiej symbolizuje pauperyzację Europy, a rozkwit krajów pozaeuropejskich.

Przed wojną biletowy obieg pieniężny (bez bilonu) świata, łącznie z monetami złotymi, oceniony był na 14,3 miljarda dolarów, a w końcu 1925 r. na 18,7 miljarda¹⁾. Nastąpił zatem wzrost obiegu o 31%, gdy tymczasem ceny wzrosły o około 50%. Ta niewspółmierność między wzrostem obiegu, a cen znajduje wytłómaczenie w szerszym zastosowaniu obrotu bezgotówkowego oraz w zubożeniu spowodowanym wojną. Ujawnia się to wyraźnie przy analizie położenia europejskiego. W Europie w omawianym okresie czasu obieg wzrósł o 26%, a w reszcie świata o 35%. Interesuje nas tutaj głównie, w jakiej mierze emisja papierowa Europy ufundowana jest na złocie. Zapasy złota monetarnego i obieg pieniężny świata uległy w czasie od końca 1913 r. do końca 1925 r. następującym zmianom w milj. dolarów:

Zapasy złota		Części świata	Obieg pieniężny	
1913	1925		1913	1925
5,780,6	3,188,3	Europa	7,411,9	9,354,5
1,889,8	4,406,6	St. Zjednoczone	4,011,6	5,429,5
2,155,0	2,318,2	Reszta świata	2,871,8	3,874,0
9,825,4	9,913,1	R a z e m	14,295,3	18,658,0

Z powyższego zestawienia okazuje się, że przed wojną w Europie zapasy złota monetarnego pokrywały emisję papierową do wysokości 78%, a w końcu 1925 r. do wysokości 34%, a więc pokrycie obniżyło się więcej niż o połowę, gdy równocześnie w Stanach Zjednoczonych wzrosło z 47% do 82%, a w reszcie świata spadło z 74% do 59%. W całym świecie pokrycie złotem emisji papierowej obniżyło się z 69% w końcu 1913 r., do 53% w końcu 1925 r. Oparcie zatem walut świata na złocie doznało dużego uszczuplenia, gdy równocześnie ceny wzrosły o 50%, ludność zwiększyła się o 5%, a produkcja o 17%. Z drugiej strony należy podkreślić, że już przed wojną zaczął się proces wypierania złota z obiegu przez obrót bezgotówkowy, co łagodziło zapotrzebowanie złota mimo wzrostu cen. Proces ten po wojnie się zaostrzył, czego wyrazem jest obniżenie się pogotowia kasowego w bankach prywatnych, a powszechne zastosowanie dewiz jako pokrycia biletów banków emisyjnych i opieranie struktury banków emisyjnych na teorii bankowej. Mimo zatem anemji złota w Europie, mimo spadku pokrycia złotego z 78% do 34%, obieg pieniężny wzrósł o 26%. Niedostateczne nasycenie złotem kompensuje wycofanie z obrotu wewnętrznego monet złotych, a w obrocie międzynarodowym szerokie zastosowanie dewiz. Ta ekonomja złota jest zrozumiałą wobec gwałtownych fluktuacji bilansów płatniczych, którym istniejące zapasy złota sprostać nie mogą. Stąd z konieczności rolę przedwojenną złota zajmuje współcześnie kredyt, raczej w porównaniu ze stanem przedwojennym, pewna inflacja kredytu, co fundament walut europejskich czyni dość kruchym.

Mało gospodarcza repartycja złota tem więcej czyni aktualną kwestję kontroli nad produkcją złota. Zapasy złota monetarnego w porównaniu ze stanem przedwojennym nie zwiększyły się, gdy równocześnie siła nabywcza złota obniżyła się o $\frac{1}{3}$ część. Wprawdzie wycofanie monet złotych z obiegu i większe zastosowanie dewiz zwiększa podkład kruszcowy biletów, lecz zła repartycja złota i zaostrzona po wojnie tezauryzacja czyni powyższą dysproporcję między niezmiennym stanem zapasów złota, a spadkiem jego wartości coraz wyraźniejszą. Wyrazem tego stanu jest rosnąca nerwowość rynku londyńskiego o swe zapasy złota, zabiegi państw europejskich o powiększenie swych rezerw, a wreszcie konferencja gubernatorów banków emisyjnych Ameryki, Anglii, Francji i Niemiec, odbyta w czerwcu 1927 r., która w formie nieobowiązującej miała na celu wprowadzić pewną procedurę w zakupie i transporcie złota.

Trudno ustalić tezę, czy przyszłość przyniesie zwiększenie czy zmniejszenie produkcji złota. Przewidywania (Cassel) idą w kierunku wyczerpywania się pokładów złota, a stąd świat stoi przed wstrząsami wywołanymi ewentualnością deflacji. Produkcja złota wynosi współcześnie od 350 — 400 milj. dol. rocznie, z czego połowa idzie na cele monetarne. Powrót całego prawie świata do waluty złotej podnosi zapotrzebowanie złotego kruszcu. Jawi się coraz wyraźniejszy „głód złota”. Natomiast produkcja złota pozostaje w rękach prywatnych i jest uzależniona od zmiennej konjunktury cen. Już Kon-

¹⁾ Wirtschaft und Statistik Nr. 12/26.

ferencja Genuńska w 1922 r. ostrzegała przed podnoszeniem zdolności nabywczej złota i zalecała ekonomję w jego użyciu. Z biegiem czasu wyłaniają się coraz to nowe projekty racjonalizacji i ograniczenia zapotrzebowania złota w formie np. międzynarodowej komisji banków emisyjnych, któraby kontrolowała produkcję w interesie konsumentów, a nie producentów złota. Inny projekt (Keynes) zmierza do restytucji waluty manipulowanej i do separowania złota od emisji biletów, a używania złota dla unikania wahań w kursie dewiz. Omawiany jest projekt stworzenia międzynarodowego depozytu złota, rozporządzalnego, dla uniknięcia kosztów transportu, zapomocą osobnych bonów złotych (Gold-bonds). Biorąc w rachubę już dokonaną centralizację złota w poszczególnych państwach należy dojść do wniosku, że świat zmierza w kierunku międzynarodowej centralizacji złota. Częściową realizacją takiej centrali był chwilowy większy depozyt złota Federal Reserve Banku w N. Yorku, złożony w Londynie z wiosną 1927 r. Decydującem w tej dziedzinie może być przedewszystkiem porozumienie wstrzemięzliwej wobec tego projektu Anglii, kontrolującej 70% produkcji złota i więcej przychylnych temu projektowi Stanów Zjednoczonych, posiadających blisko połowę wydobytych zapasów złota monetarnego.

Bilans handlowy w lipcu 1927 r.

Obroty handlu zagranicznego Polski za siedm miesięcy 1927 r. wynosiły:

przywóz . . .	956.190 tys. złotych w złocie
wywóz . . .	822.495 „ „ „ „
Deficyt. . .	—133.695 tys. złotych w złocie

W poszczególnych miesiącach obroty handlu zagranicznego przedstawiały się jak następuje (w milionach złotych w złocie):

Wyszczególnienie		Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec
Ogółem	Przywóz . . .	107,7	112,0	128,3	148,2	163,8	160,0	136,2
	Wywóz . . .	114,8	116,4	128,7	119,4	114,2	114,0	113,9
	Saldo	+ 7,1	+ 4,4	+ 0,4	— 28,8	— 49,6	— 46,0	— 22,3
Art. spoż. i zwierz.	Przywóz . . .	24,0	25,9	31,8	37,8	67,5	64,2	27,8
	Wywóz . . .	35,0	40,5	39,7	35,9	36,3	40,5	30,3
	Saldo	+ 11,0	+ 14,6	+ 7,9	— 1,9	— 31,2	— 23,7	+ 2,5
Surowce i wy- roby przemysł.	Przywóz . . .	83,7	86,1	96,5	110,4	96,3	95,8	108,4
	Wywóz . . .	79,8	75,9	89,0	83,5	77,9	73,5	83,6
	Saldo	— 3,9	— 10,2	— 7,5	— 26,9	— 18,4	— 22,3	— 24,8

Przywóz spadł w porównaniu z czerwcem 1927 r. o 23,8 milj. złotych w złocie, dzięki zmniejszeniu się przywozu produktów spożywczych o 26,1 milj. złotych w złocie i materiałów włóknistych o 5,7 milionów zł w zł. W grupie artykułów spożywczych przywóz pszenicy wykazuje spadek o 16,4 milj., żyta — o 2,5 milj. i kukurydzy o 3,2 milj. zł w zł. W grupie materiałów włóknistych największy spadek wykazuje przywóz wełny i odpadków (o 4,2 milj. zł w zł.); w przywozie bawełny, przędzy bawełnianej i tkanin bawełnianych zaznaczył się drobny spadek, niedochodzący do miliona zł w zł., w każdym z tych działów; wzrost wykazał przywóz juty (o 811 tys.) i wełny czesanej (o 628 tys.). Przywóz minerałów wzrósł o 1,9 milionów zł w zł., w czem wzrost przywozu rudy cynkowej wynosi 1,4 milj. Wzrost wykazuje dalej przywóz maszyn i aparatów (o 3,3 milj. zł w zł.) i papieru i wyrobów z papieru (o 1,1 milj. zł w zł.).

Wywóz utrzymał się na poziomie poprzedniego miesiąca; wogóle podkreślić należy, iż od początku b. r. wywóz, z wyjątkiem miesiąca marca, utrzymuje się prawie na jednakowym poziomie (od 114 — 119 milj.). W wywozie z lipca w porównaniu z czerwcem zaszły następujące zmiany. Spadł wywóz produktów spożywczych o 6,7 milj., zwierząt (trzody chlewnej) o 1,8 milj. i metali o 656 tysięcy zł w zł. W grupie metali spadł znacznie wywóz cynku (o 2,2 milj.) w związku z niepomyślną kon-

junkturą wszechświatową, inne działy, jak rury, blacha żel. i cynkowa — wykazują nieznaczny wzrost wywozu.

Wydatny wzrost wywozu wykazały: drzewo o 3,7 milj., węgiel o 3,5 milj. i materiały włókiennicze o 2 miliony złotych w złocie.

Kursy polskich pożyczek państwowych na giełdzie w Nowym Jorku.

Od czerwca 1926 r. do lipca 1927 r.

Ostatni tydzień miesiąca	8% poz. dolar. 1925		6% poz. dol. 1920	
	Kurs przeciętny	Obrót w tys. dol. nom. wartości w ostat. tygod. miesiąca	Kurs przeciętny	Obrót w tys. dol. nom. wartości w ostat. tygod. miesiąca
Czerwiec 1926 r.	84.21	813	63.08	51
Lipiec „	85.96	864	65.48	80
Sierpień „	87.30	1.577	68.44	143
Wrzesień „	89.66	1.485	70.42	180
Październik „	88.91	1.077	70.70	156
Listopad „	91.17	2 385	73.46	169
Grudzień „	92.90	2.941	75.75	406
Styczeń 1927 r.	95.42	3.226	82.34	536
Luty „	95.47	1.840	82.58	178
Marzec „	97.15	2.896	83.25	272
Kwiecień „	98.00	2.045	82.96	71
Maj „	98.27	1.482	82.81	157
Czerwiec „	96.82	3.278	81.99	260
Lipiec „	96.44	851	80.27	72

Obieg pieniężny, kredyt dyskontowy i pokrycie kruszcowe biletów Banku Polskiego. (W milionach złotych).

D A T A	Ogółem środków obiegowych ¹⁾	Środki obiegowe w złotych				Portfel wekslowy i pożyczki	Pokrycie kruszc: złoto i dewizy	Stosunek % pokr. kruszc. biletów B. P.
		Bilety B. P.	Srebro	Bilety zdawk.	Bilon			
31. XII. 1926.	1.021,1	592,7	90,0	287,5	50,8	330,6	264,0	46,86
31. I. 1927.	992,1	584,8	88,7	270,5	48,0	329,2	296,0	53,21
28. II. „	1.046,7	633,5	89,4	274,9	48,9	339,9	335,2	55,43
31. III. „	1.007,4	668,4	88,4	286,9	47,2	364,1	350,9	54,79
30. IV. „	1.128,3	693,7	89,7	297,3	47,7	378,5	362,2	54,23
10. V. „	1.080,2	674,4	87,7	272,9	45,2	376,1	360,2	55,34
20. V. „	1.036,7	657,6	86,1	249,7	43,2	382,6	355,7	56,06
31. V. „	1.104,3	705,2	88,4	264,2	46,5	391,4	358,8	52,57
10. VI. „	1.090,9	694,3	88,3	262,5	45,8	406,2	364,4	54,09
20. VI. „	1.053,8	681,7	86,6	241,5	44,0	400,9	365,2	55,23
30. VI. „	1.121,4	727,5	89,2	258,0	46,7	406,8	359,0	50,77
10. VII. „	1.108,3	717,9	88,9	255,3	46,2	416,4	362,2	51,99
20. VII. „	1.059,0	694,4	87,1	233,0	44,5	410,0	362,3	53,80
31. VII. „	1.129,3	744,9	89,2	248,3	46,9	427,2	364,3	50,25
10. VIII. „	1.120,7	737,6	89,0	247,5	46,6	422,4	369,2	51,40
20. VIII. „	1.099,3	731,1	87,8	235,0	45,3	421,2	377,5	51,64

¹⁾ Różnice wynikają z zaokrągleń.

Urzędowa stopa dyskontowa w poszczególnych państwach.

PAŃSTWA	R o k 1 9 2 7			Data ostatniej zmiany
	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	
Holandja	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	2. 10. 1925.
Szwajcaria	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	22. 10. 1925.
St. Zjednoczone	4	4	3 $\frac{1}{2}$	5. 8. 1927.
Szwecja	4	4	4	21. 4. 1927.
Norwegja.	4 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$	27. 10. 1926.
Anglja.	4 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$	21. 4. 1927.
Hiszpanja	5	5	5	29. 3. 1923.
Indje	5	5	5	21. 5. 1926.
Danja	5	5	5	24. 6. 1926.
Czechosłowacja	5	5	5	8. 3. 1927.
Francja	5	5	5	14. 4. 1927.
Belgja	5	5	5 4 $\frac{1}{2}$	17. XI 1927 Hrad. 22. 701 22. 6. 1927. 30. XI 19
Japonja	5,84	5,84	5,84	9. 3. 1927.
W. M. Gdańsk.	6	6	6	18. 6. 1927.
Niemcy	6	6	6 7%	4. 10 1927 H. 158. 27 10. 6. 1927.
Jugosławja	6	6	6	23. 6. 1927.
Rumunja	6	6	6	4. 9. 1920.
Węgry	6	6	6	28. 6. 1926.
Austrja	6	7	6 $\frac{1}{2}$	25. 8. 1927.
Finlandja.	7	7	6 1/2 6	24. XI 1927 Hrad 22. 201 10. 8. 1927. 30. XI 19
Litwa	7	7	7	10. 2. 1925.
Łotwa	7	7	7	1. 1. 1927.
Włochy	7	7	7	18. 6. 1925.
Portugalja	8	8	8	29. 7. 1926.
Polska.	8	8	8	13. 5. 1927.
Grecja.	10	10	10	1. 8. 1925.
Bułgarja	10	10	10	16. 8. 1924.
Rosja	10	10	10	1. 7. 1922.

**Dokumenty inkasowe przyjęte i zainkasowane od 1-go stycznia
do 30-go czerwca 1927 r.**

ODDZIAŁ	P R Z Y J Ę T E			Z A I N K A S O W A N E		
	sztuki	z ł o t e		sztuki	z ł o t e	
Warszawa	65.191	16,418.161	36	13.518	5,806.639	69
Białystok	4.345	1,395.943	15	4.337	1,101.554	91
Bielsko	7.135	2,005.751	11	2.759	804.067	46
Brześć n/B.	435	154.131	56	6.258	1,311.173	20
Bydgoszcz	631	286.628	44	3.250	1,061.736	83
Częstochowa	2.358	746.157	16	4.348	1,123.835	97
Drohobycz	113	32.753	66	3.349	697.819	25
Gniezno	115	24.501	14	1.528	374.392	46
Grodno	256	70.921	36	3.686	846.423	77
Grudziądz	96	39.961	80	1.661	531.292	87
Inowrocław	119	30.801	65	1.865	533.970	06
Jarosław	100	47.667	73	1.837	352.799	74
Jaśło	260	76.010	79	2.066	422.165	87
Kalisz	713	227.209	54	5.288	1,409.617	12
Katowice	6.756	2,651.451	29	1.704	822.148	94
Kielce	590	181.996	79	2.389	631.904	46
Kołomyja	16	7.653	98	1.774	377.687	37
Kraków	8.652	2,229.666	96	6.122	1,738.199	73
Królewska Huta	758	321.635	95	2.057	733.826	84
Leszno	110	63.356	87	1.637	566.483	76
Lidzbark	120	50.703	76	1.976	485.701	26
Lublin	199	84.687	25	5.003	1,548.409	58
Lwów	2.037	818.313	42	9.738	3,240.823	88
Łomża	93	44.643	81	2.369	464.424	72
Łódź	69.845	20,089.085	26	5.086	1,818.357	11
Łuck	156	349.749	07	2.869	691.246	78
Nowy Sącz	202	104.404	87	2.709	641.128	38
Ostrów	112	110.698	50	1.580	568.473	87
Pińsk	25	37.315	88	3.352	891.448	88
Piotrków	2.127	623.388	05	2.352	558.460	05
Płock	82	33.604	06	2.304	599.854	86
Poznań	2.516	1,986.522	59	4.237	2,057.685	31
Przemyśl	229	161.262	11	3.358	723.418	29
Radom	3.344	808.792	07	5.203	1,351.698	01
Równe	38	29.484	38	3.760	1,179.905	97
Rybnik	46	26.530	95	1.047	318.139	06
Rzeszów	700	215.318	—	4.457	1,234.230	29
Siedlce	265	132.963	92	1.986	432.286	28
Sosnowiec	1.381	585.484	18	7.022	2,185.269	34
Stanisławów	566	253.502	10	4.145	1,139.231	20
Starogard	159	65.833	02	957	281.413	14
Suwałki	4	1.077	62	1.261	258.298	33
Tarnopol	46	17.114	18	4.537	1,214.410	58
Tarnów	1.542	450.672	28	3.565	903.125	16
Tczew	29	21.858	91	903	322.710	75
Tomaszów Mazowiecki	2.334	904.011	39	1.892	473.836	27
Toruń	426	285.857	85	2.629	1,404.458	29
Wejherowo	174	60.864	53	416	162.176	56
Wilno	315	297.240	46	5.647	1,636.794	59
Włocławek	862	269.059	08	5.245	1,476.209	96
Zamość	70	9.424	81	1.533	446.450	59
Razem . . .	188.793	55,941.830	65	174.571	51,957.817	64